

42580

Naše veselje

Priloga „Slov. gospodarja“ za deco.

Štev. 1.

Letnik I.

Dragi otroci!

»Slov. gospodar« je sklenil, da vam prinese proti koncu vsakega meseca prilogo, ki bo namenjena samo vam. V njej boste našli dokaj zabavnega in poučnega gradiva; tudi slike bodo krasile to vašo prilogo. »Slov. gospodar« se ne straši stroškov za te slike, ker vam hoče napraviti veselje. Priloga bo tiskana na poseben list, da jo lahko izrežete in shranite. Ob koncu leta boste imeli majhno knjižico s skoro 50 stranmi.

Tudi razne igre, naloge in uganke boste našli v prilogi. Za rešitev nekaterih ugank bomo razpisali tudi lepe knjižne nagrade.

Pišite nam, če vam bo ta priloga ugajala. Pišite nam tudi, kaj vam je bilo posebno všeč, odnosno kaj bi še želeli. Kar se bo dalo izvesti, se bo tudi napravilo. Pišite na naslov: »Slov. gospodar — Naše veselje — v Mariboru, Tiskarna sv. Cirila.

Sedaj pa pozdravljeni in mnogo veselja pri čitanju!

Pomagaj bratu!

V tisti slavni dobi, ko so trkali Slovani večkrat na vrata samega ponosnega Carigrada, se je večkrat pripetilo, da so po kakem bojnem pohodu zaostali poediní slovanski bojovníki v okolici tega mesta, ali pa celo v njem samem. To so bili največkrat ranjeni ali oslabele vojščaki, ki niso več mogli za odhajajočimi tovariši, ampak so kje obležali. Njihova nadaljnja usoda je zavisela od tega, kdo je pač takega reveža našel. Ako je bil to človek usmiljenega srca, ni bilo za enkrat nič hudega. Bolnik ali ranjenec je bil sprejet, ozdravljen — ali potem je ostal suženj in je

moral dolga leta, včasí celo življenje s težkim delom poplačati dobroto, katero so mu bili izkazali, ko so ga pobrali na cesti.

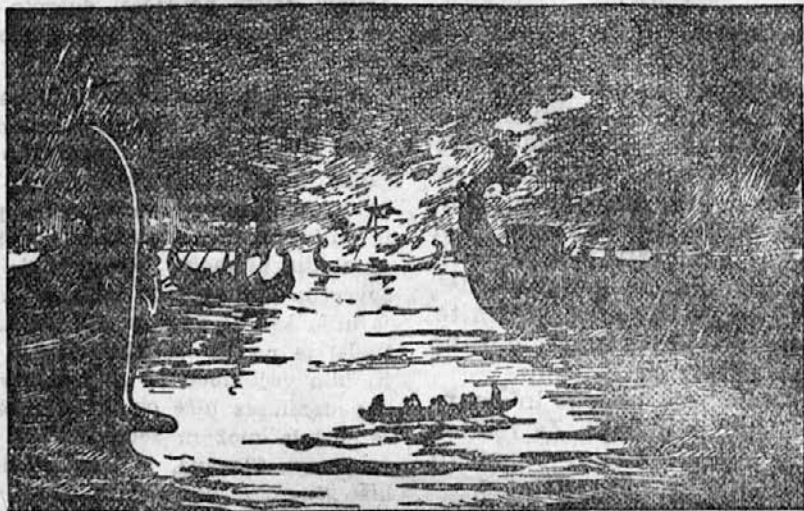
Tako se je godilo tudi mlademu Slovianu Radiboju. Z večjim številom tovarišev je bil napadel carigrajsko postojanko precej daleč izven mesta. Bili pa so o sovražnikovi moči slabo poučeni in po kratkem boju so se morali Slovani umakniti premoči. Radiboja je zadela sovražna puščica tako močno, da se mu je ulila kri, ki je ni mogel več ustaviti. Padel je na tla in udano čakal konca. Ni bilo več videti ne napadalcev in ne napadenih. Iz hiše ob državni cesti sta se bližala mož in žena. Ko sta videla ranjenega Slovana, je žena poklicala iz hiše slugo. Ti so nesli Radiboja v hišo, kjer so mu zavezali rano. Dolgo časa se je boril s smrtjo, pa njegova močna narava je zmagala. Okreval je, pa ne več za domovino, ampak za sužnost. Hiša je bila last bogatega carigrajskega trgovca, ki je imel v mestu mnogo skladišč in trgovin, za katere je potreboval tudi celo vrsto poslov in sužnjev. Radiboj je dobil nalogo, da pazi v skladišču na morski obali na red in snago. Često mu je pogled uhajal čez morsko plan, opazoval je obilico ladij in čolnov, v arcu pa je nosil drugo sliko, spomin na obširne domače livade, na temne gozdove in velike pašnike. Ali kaj je hotel? Tolažil se je s tem, da se mu bo morda le še nudila prilika za beg. S to mislijo je zvečer utrujen zaspal in se je v jutro spet z njo zbudil.

Usoda pa mu je naklonila povsem drugega pota.

Nekega dne je videl, kako se približajo mestu velike ladje z mnogimi dolgimi vesli in čudnimi jambori. Vsaka ladja je bila spredaj dosti višja in je imela tam leseno podobo, ki je bila podobna konjski glavi. Kmalu se je začelo veliko vrvenje po ulicah. Vsi so hiteli na oba-

lo, da bi videli ladjeve. Kakor blisk se je raznesla novica, da so to normanske ladje, ki prihajajo daleč od severa sem. Sicer pa se večje ladje niso bližale popolnoma do obale, ampak le par manjših je pristalo. Izskočili so vojaki v ne navadni bujni opremi. Razumel jih ni nihče. Kazali so proti vzhodu, na morje in na svoje ladje, kar so si ljudje tolmačili tako, da hočejo nadaljevati pot

nekaj iskalo, Radiboj pa ni mogel razumeti, kaj. Na več krajih so se male ladje podale k obali, ali vselej so se zopet vračale. Na Radibojevi ladji je bil poveljnik vsega brodovja. Ta je po vsakem takem pristanku sprejemal poročila svojega sla, pa je vselej potem nevoljno odkimal z glavo in ladje so iskale dalje. Ko so bile obkrožile celo Črno morje, so se spet bližale Carigradu,

proti Črnemu morju. S kretnjami so še prosili za pitno novo, katero so tudi takoj dobili. Radibojev gospodar je bil celo tako uslužen, da je zapovedal deseterici svojih sužnjev, med njimi tudi Radiboju, naj spravijo v velikem čolnu na glavno normansko ladjo sod vina. — Med tem so se vrnille tudi one male normanske ladje z vodo. Ko so Radiboj in njegovi tovariši spravili vino na veliko normansko ladjo in so hoteli zopet v svoj čoln, jih Normani niso več pustili z ladje — sedaj so bili sužnji Normanov.

To je bilo mnogo slabše kakor v Carigradu. Prisilili so sužnje, da so morali zagrabit za težka vesla in to delo jim je ostalo za tedne in mesece. Radiboj se je žalosten udal novemu udarcu. Kje je bila sedaj njegova domovina? Kaj mu bo bodočnost še prinesla? Vedel je, da prejšnji gospodar ne bo storil ne zanj ne za tovariše prav nič, saj ni imelo življenje sužnja prav nobene cene. Vsak pes je bil več vreden.

Ladje pa so plule dalje in dalje. Obkrožile so celo Črno morje. Brodovje je

Radiboju je vstalo upanje, pa zaman, ker se ladje niso tam nič ustavile, ampak so nastavile svojo pot po Egejskem morju proti zapadu.

Radibojevo življenje je bilo silno enolično. Šest ur je delal s težkim veslom v notranjosti ladje, nato pa je prav toliko časa počival, pa zopet na isto delo. Med odmorom ni smel niti na krov, tako da ni videl, kod se vozijo. Čas je potekal, upanje na svobodo je bilo čimdalje manjše. Opazil je po solncu, da se ne vozijo več proti zahodu, ampak proti severu. Brodovje je prispelo v Jadransko morje. Tam se je nekega večera ustavilo pred malim mestom, ki je ležalo na lepem polotoku. Radiboj je sedaj že precej razumel govorico svojih gospodarjev in je razbral iz pogovora, da hočejo Normani mesto napasti in izropati. Čakati so hoteli do prvih jutranjih ur, ko bo celo mesto v trdem snu.

Čez nekaj časa je poklical sluga Radiboja na krov k poveljniku. Ta mu je povedal, da mora splavati na kopno in

polizvedovati, če je kaj vojakov v mestu in kje so. Ako svojo nalogo dobro izvrši, ga bodo pri zopetni vožnji proti Carigradu izpustili, da se bo mogel povrniti domov.

»Kako pa me bodo ljudje razumeli, ko ne znam njihovega jezika?«

»Baš zato pošiljam tebe, ker si Sloven, tu pa govore tak jezik, kakor je tvoji.«

Radiboj se je spustil v morje in je plaval proti obali. Premišljeval je, kako je mogoče, da govori ljudstvo tu njegov jezik, saj je vendar tako daleč od domovine.

»Če me res razumejo, potem so to moji bratje, in ne smem jih izdati«, je sklenil naposled.

Stopil je na kopno. Bilo je še temno, obala je bila prazna. Okoli mesta je bil zid, mestna vrata pa so bila trdno zaprta, kakor je pač bila tedaj navada, da so jih po solnčnem zahodu zaprli. — Radiboj je dolgo trkal, preden so ga pustili v mesto. Stavil je par vprašanj, in res, razumeli so njega in on je razumel nje. Zahteval je, naj ga privedejo pred mestnega poveljnika, ker mu ima razkriti veliko stvar.

Poveljniku je povedal, kaka nevarnost preti mestu. Ta je brž sklical posvetovanje in Radiboj je smel poslušati. Ko se niso mogli zediniti, kaj naj ukrenejo, jim je svetoval, naj zasedejo mestno obzidje, obenem pa naj poskusijo katero izmed sovražnih ladij sežgati. To bi bilo mogoče napraviti tako, da se kdo neopaženo povzpne na ladjo, razlije smolo in to potem prižge. On sam bo to poskusil pri najbližji ladji, če mu zaupajo in mu dajo potrebne priprave. Z veseljem so sprejeli njegovo ponudbo. S par novimi tovariši vred se je podal s smolo in vžigalno pripravo v malem čolnu v gosti temi do prve ladje. Nihče ga ni opazil, ko je splezal na krov in tam na zadnji strani ladje zanetil ogenj, ki se je na smoli kaj hitro razvil. Isto delo je Radiboj uspešno opravil še pri dveh drugih ladjah, dalje pa ni mogel, ker je ogenj na prvi ladji že bil tako močen, da so nanj postali pozorni vsi in da so hiteli na pomoč, ki pa ni dosti zalegla. Ko so začeli ognjeni zublji lizati tudi še po drugih ladjah, so Normani uvi-

deli, da je njihov načrt izdan. Dvignili so sidra in so odpluli proti jugu.

Mesto je bilo rešeno. Radiboj je otel svoje brate Slované. Prosili so ga, naj ostane v mestu, naj ostane pri njih, da mu morejo biti hvaležni. Vstopil je v mestno stražo, kjer je kmalu postal vodja. Včasih se mu je še tožilo po domovini, pa spomin nanjo je obledeval, ker je našel tu pri bratskem narodu novo domovino.

★

Za veseljem žalost pride.

Poglejte Tončka, kako stoji pred strogim učiteljem in kako mu roke lezejo tja nazaj, kakor da bi že čutil, da bo jo. Gotovo je kaj takega napravil, da ni našlo milosti pred učiteljevim obrazom in sedaj bo pač moral trpeti. Da ne boste predolgo ugibali, vam povem, kaj je bilo.

Tonček in Branko sedita v isti klopi in sta tudi drugače prijatelja. To se pravi, nista vselej prijatelja, ker sta prepogosto skupaj in tako zdaj ta in zdaj oni izvrši kaj takega, kar drugemu ni po volji. Potem se prav močno skregata, pa le za kratko dobo, saj ne moreta biti drug brez drugega.

Zdaj pa je bil spor hujši. Tonček je imel lepo žogo, pa mu je Branko zaplčil vanjo žrebelj, tako da je bil žalosten konec lepe igrarke. Seveda se je Branko izgovarjal, da se je le slučajno dotaknil z žrebljem žoge, ali Tonček mu ni verjel. In tako sta postala huda sovražnika in to nasprotstvo je trajalo že zar dni,

Tonček je ves čas mislil na maščevanje, a ni bilo za to prave prilike. Nekega dne pa se mu je nudila v šoli. Imeli so lep opisje. Branko je bil razdelil zvezke, nato pa je na učiteljevo povelje še malo pospravil v omari in Tonček je sedel sam v klopi. Pogledal je po Branku in videl, da ima svetle hlače. Huda misel mu je prišla in brž jo je izvršil. Vtaknil je kar vse prste v tintnik in je pomazal Brankov sedež s tinto. Pri tem je mencial sem in tja, da ga je videl tudi učitelj. Ta je bil baš napisal na tablo veliko črko »F« in je rekel, naj jo učenci pišejo v zvezke. Ker je to precej težavna črka, se je potem ozrl po razredu, da bi videl, če bi bilo komu treba pomagati pri pisanju. Pa se mu je pogled ustavil pri Tončku.

»Ti je težko pisati, kaj ne da? Čakaj, ti bom jaz pokazal, kako je treba pisati!«

Učitelj je stopil do Tončka, je sedel v njegovo klop, seveda tja, kjer je bil Tonček pripravil tinto za Branka. Vzel je zvezek, napisal črko in dal Tončku še par navodil.

Smola, da je imel učitelj tudi svetle hlače, na katerih je bila sedaj velika črna lisa. Tončka je kar zazeblo, ko je to videl. Nesreča je hotela, da so to videli tudi součenci. Vsi seveda v smeh. Učitelj se je obračal in obračal, ker so ga vsi gledali in prav kmalu je videl, kaj se je zgodilo. Pogled na klop, na skesanega Tončka — in kmalu je razumel vse.

Sedel je za kateder, poklčal Tončka in ta je polagoma le moral priznati, kako se je bila vsa stvar razvila.

Sedaj pa stoji tu, roke mu lezejo proti zadnji plati in kaj še pride, to veste itak sami, o tem vam ni treba nič več praviti.

★

Za smeh.

Slabo sredstvo.

Mati: »Gospod doktor, ali je kako preprosto sredstvo proti nespečnosti?«

Zdravnik: »Seveda, štejte počasi do tisoč, pa boste gotovo zaspali.«

Mati: »Jaz že, pa moja mala bebica še ne zna šteti.«

Spreten računar.

Učitelj: »Če imaš v žepu 10 Din, pa jih 5 izgubiš, kaj imaš potem v žepu?«

Učenec: »Luknjo, gospod učitelj!«

Ljubezen.

Tonček: »Čuj, Tinče, ali me imaš toliko rad, da bi mi posodil pol dinarja?«

Tinče: »Rad že, saj sva prijatelja, ali pol dinarja nimam.«

Napačno razumel.

Učenec: »Gospod učitelj, ali bi smel jutri rada najnega domačega dela ostati doma?«

Učitelj: »Tako bi lahko prišel vsak učenec...«

Učenec: »Dobro, bom pa še ostalim povedal.«

Razume.

Nova sestra dokazuje, da ima zdrava pljuča, ker kriči ves dan.

Janezek: »Kaj ne da, mama, da je sestra prišla z nebes?«

Mati: »Da, Janezek.«

Janezek: »Prav nič se ne čudim, da so jo angelci ven vrgli, ko venomer tako kriči.«

★

Igre.

Dopolni tole pesmico!

Ptiček.

1.

Sneg pokriva plan, goro,
burja mrazi nas —,
z nami zebe ptičice,
revce so brez —.

2.

Oj otrok, priljubi moj,
glej, tam čivka ptiček —
Zebe ga in lačen je,
od slabosti trese —.

3.

V hišico ne gre s tebo,
da bi grel se za —.
Pa mu malo zrnja daj,
da bo imel kosilca —!

4.

Saj spomladi bo vesel
ptiček hvalo ti —.
Samo zdaj mu zrnja daj,
da bo jedlo revče —.